

อัปเดตการท่องเที่ยว
เชิงการแพทย์ไทยสู่
ศูนย์กลางการท่องเที่ยว
เชิงการแพทย์โลก
(Medical tourism)

Executive Summary

การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical tourism)

- ในปี 2023 ตลาดท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ไทยมีแนวโน้มฟื้นตัวกลับมาสู่ระดับที่สูงกว่าปี 2019 แล้ว และคาดว่าจะมีมูลค่าราว 2.9 หมื่นล้านบาท โดยได้รับแรงสนับสนุนต่อเนื่องจากอุปสงค์ค้างในการรักษาพยาบาล หลังจากที่เกิดปัญหาด้านการเดินทางในช่วงปี 2020-2021 จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากกลุ่ม CLMV กลุ่มตะวันออกกลางและจีน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ อีกทั้ง ยังมีปัจจัยสนับสนุนจากแนวโน้มการก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจสูงวัย (Silver economy) การเติบโตของชนชั้นกลางซึ่งช่วยให้มีกำลังซื้อมากขึ้นทั่วโลก แนวโน้มการเป็นโรค NCDs* ที่เพิ่มขึ้นทั่วโลก และแนวโน้มการใส่ใจสุขภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลักดันให้ในอนาคตอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์มีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่อง
- ปัจจัยที่ดึงดูดและกลายเป็นจุดแข็งให้นักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์เดินทางเข้ามารักษาพยาบาลในไทยอย่างต่อเนื่องมาจาก ราคาการรักษาพยาบาลที่สมเหตุสมผล คุณภาพของบุคลากรและสถานพยาบาล และการเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม โดย 1. ราคาการรักษาพยาบาลไทยอยู่ในระดับที่แข่งขันได้เมื่อเทียบกับคู่แข่งในภูมิภาคโดยเฉพาะในด้านการคัดกรองความงามและการผ่าตัดมดลูก 2. บุคลากรทางการแพทย์ของไทยมีความเชี่ยวชาญในหลากหลายสาขา มีบริการเป็นเอกลักษณ์ และมีสถานพยาบาลระดับสากลได้รับมาตรฐาน JCI มากที่สุดในภูมิภาคอาเซียน (59 แห่ง) และ 3. การเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม ซึ่งช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยากเข้ามาพักผ่อนต่อเนื่อง
- ภาครัฐและภาคเอกชนต่างเล็งเห็นโอกาสและวางแผนพัฒนาเพื่อเจาะตลาด Medical tourism โดยภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนและผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical hub) ภายในปี 2026 และได้มีการประกาศจัดตั้งระเบียบเศรษฐกิจสุขภาพอันดามัน (AWC) ครอบคลุม 6 จังหวัดทางภาคใต้ รวมถึงประกาศลดค่าธรรมเนียมวีซ่าเพื่อรักษาพยาบาล ระยะเวลา 1 ปี ส่วนผู้ประกอบการโรงพยาบาลเอกชนต่างเร่งขยายขีดความสามารถในการให้บริการเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ทั่วโลก โดยอาจสามารถแบ่งได้ 4 รูปแบบ ได้แก่ การพัฒนาโรงพยาบาลสู่การเป็นศูนย์แพทย์เฉพาะทาง, การขยายความร่วมมือกับพันธมิตรทางธุรกิจ, การสร้างศูนย์การแพทย์และสุขภาพครบวงจร และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้

Executive Summary

ความท้าทายในอนาคตของ ตลาด Medical tourism ของไทย

ไทยยังคงมีความท้าทายที่สำคัญในการพัฒนาสู่การเป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ โดย

- การแข่งขันจากประเทศคู่แข่งในหลายประเทศทั่วโลก เช่น ตุรกี กาตาร์ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์
- การขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์และบริการสนับสนุน และความเสี่ยงในการเกิดภาวะสมองไหล (Brain drain) จากแนวโน้มการย้ายออกจากระบบสาธารณสุขของรัฐไปยังภาคเอกชนมากขึ้น และกระทบต่อความมั่นคงด้านสาธารณสุขในภาพรวมทั้งประเทศ
- กระแส Technology disruption ที่มีผลให้ภาคธุรกิจต้องปรับตัว เพื่อเพิ่มความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการแพทย์ควบคู่ไปกับอำนวยความสะดวกต่อผู้ใช้บริการ

นัยต่อการปรับตัวของผู้ประกอบการ

4 กลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการไทยสามารถก้าวเป็นผู้นำตลาด Medical tourism

1. การสร้างและผลักดัน Branding การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ของไทยให้เป็นที่ยอมรับในตลาดโลก ด้วยการพัฒนาความเชี่ยวชาญการรักษาเฉพาะด้าน โดยอาจร่วมมือกับภาครัฐในการผลักดันพร้อมใช้ Soft power ของไทยเข้ามาช่วยส่งเสริมให้ชาวต่างชาติอยากเข้ามาใช้บริการในไทย
2. การสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ (Partnership) กับภาคธุรกิจต่าง ๆ ทั้งโรงพยาบาล สายการบิน โรงแรม รีสอร์ท สปา ศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ บริษัททัวร์ บริษัทประกัน โดยเฉพาะการเสนอแพ็คเกจอย่างครบวงจรทั้งการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวในประเทศ ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกและสามารถจัดโปรโมชั่นเพื่อเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น
3. การยกระดับคุณภาพการให้บริการและความก้าวหน้าทางการรักษา เพื่อส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์การแพทย์ชั้นนำและแข่งขันกับคู่แข่งระดับโลกได้ โดยอาศัยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาครัฐ รวมถึงความร่วมมือระหว่างภาครัฐ-ภาครัฐด้วย
4. การนำ HealthTech มาปรับใช้ในธุรกิจ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการ พร้อมทั้งยังสามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ

Medical tourism 101 : การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์คืออะไร?

Medical tourism 101

การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical tourism) หมายถึง การที่บุคคลเดินทางไปยังต่างประเทศโดยมีจุดประสงค์เพื่อเข้ารับบริการทางการแพทย์เป็นหลัก

ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการเติบโตของการเดินทางท่องเที่ยวเชิงการแพทย์

- ค่ารักษาพยาบาลที่ค่อนข้างสูงในบางกลุ่มประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ยุโรป
- เทคนิคในการรักษาที่ไม่มีบริการในประเทศที่อาศัย ซึ่งอาจเป็นผลจากความก้าวหน้าทางการแพทย์หรือการมีกฎระเบียบควบคุมในการรักษา
- ระยะเวลารอคอยเพื่อเข้ารับรักษาที่ค่อนข้างนาน เนื่องจากขั้นตอนในการเข้ารับรักษาที่ซับซ้อนและรอคิวนาน
- การเข้าถึงการรักษาหรือการขาดประกันสุขภาพที่ครอบคลุม เนื่องจากความหนาแน่นของโรงพยาบาลรัฐหรืองบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ
- เหตุผลส่วนตัวของผู้รักษา เช่น ความชื่นชอบต่อประเทศที่จะเดินทางไป ชื่อเสียงของสถานพยาบาล ความเป็นส่วนตัวและการเก็บรักษาความลับของผู้ใช้บริการ

การบริการทางการแพทย์ที่เป็นที่นิยมในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงการแพทย์

- การรักษาโรคมะเร็ง
- การศัลยกรรมความงาม
- การบริการทันตกรรม
- การรักษาภาวะมีบุตรยาก
- การผ่าตัดหัวใจ
- การบริการตรวจสุขภาพ

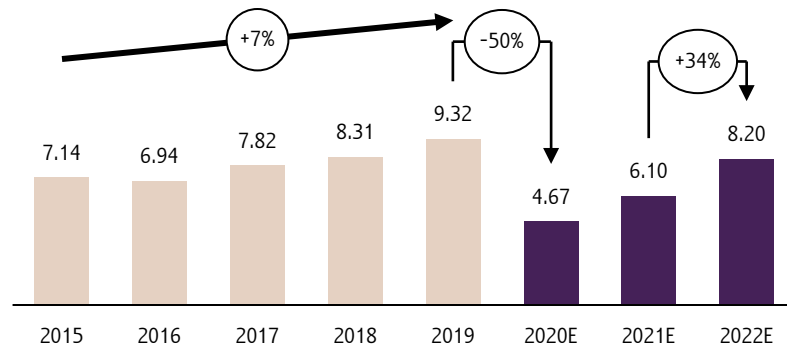
Medical tourism ecosystem

ตลาด Medical tourism ทั่วโลกได้รับผลกระทบรุนแรงในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 ในปี 2020-2021 ที่ผ่านมา แต่ในปี 2022 พันตัวขึ้นจากการผ่อนคลายมาตรการเดินทาง และเมกะเทรนด์ต่าง ๆ

มูลค่าตลาดการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ทั่วโลก*

หน่วย : พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (USD)

- มูลค่าตลาดการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ทั่วโลกในช่วงปี 2015-2019 เติบโตเฉลี่ยราว 7% CAGR ก่อนหดตัวรุนแรงในปี 2020-2021 จากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งทำให้หลายประเทศบังคับใช้มาตรการการเดินทางระหว่างประเทศที่เข้มงวดมากยิ่งขึ้น
- สถานการณ์การระบาดของ COVID-19 ที่ปรับตัวดีขึ้นจะช่วยส่งเสริมให้ตลาดท่องเที่ยวเชิงการแพทย์มีแนวโน้มฟื้นตัวและเติบโตต่อเนื่องในอนาคต จากมาตรการการเดินทางที่ผ่อนคลายลง อุปสงค์คงค้างการรักษาพยาบาล จากแนวโน้มการใส่ใจสุขภาพมากขึ้นหลังวิกฤตโควิด-19 และจากเมกะเทรนด์ต่าง ๆ

เมกะเทรนด์ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์

การก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจสูงวัย (Silver economy) ผลักดันให้ความต้องการด้านการรักษาพยาบาล รวมถึงความต้องการด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการชะลอวัยเพิ่มสูงขึ้น

การเติบโตของชนชั้นกลางและกำลังซื้อที่มากขึ้นทั่วโลกหนุนให้ความต้องการในการรับบริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพมาตรฐานและได้รับความสะดวกสบายเพิ่มสูงขึ้น

แนวโน้มการเป็นโรค NCDs** เพิ่มขึ้นทั่วโลก ซึ่งเกิดจากการดำเนินชีวิต เช่น การกินอาหาร การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การไม่ออกกำลังกาย หรือความเครียด โดยจะผลักดันให้ประชาชนใช้จ่ายด้านการแพทย์และการดูแลสุขภาพมากขึ้น

พฤติกรรมผู้บริโภคมีแนวโน้มใส่ใจสุขภาพมากขึ้นหลังวิกฤตโควิด-19 ซึ่งสนับสนุนให้การใช้บริการทางการแพทย์และสุขภาพ (Wellness) มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เช่น ตรวจร่างกาย กายภาพบำบัด เวชศาสตร์ป้องกัน

10 อันดับประเทศที่มีรายได้ด้าน Medical tourism สูงสุด ปี 2019

หน่วย : อันดับ

ในปี 2021 ตุรกีและเม็กซิโก พันตัวกลับมาอยู่ในระดับเดียวกับปี 2019 แล้ว

10 อันดับประเทศที่ใช้จ่ายด้าน Medical tourism สูงสุด ปี 2019

หน่วย : อันดับ

หมายเหตุ : *คำนวณจากข้อมูลงบการเงินในหัวข้อ 'Health-related personal travel' ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF), **โรค NCDs (non-communicable diseases) เป็นโรคที่เกิดจากนิสัยหรือพฤติกรรมการดำเนินชีวิต

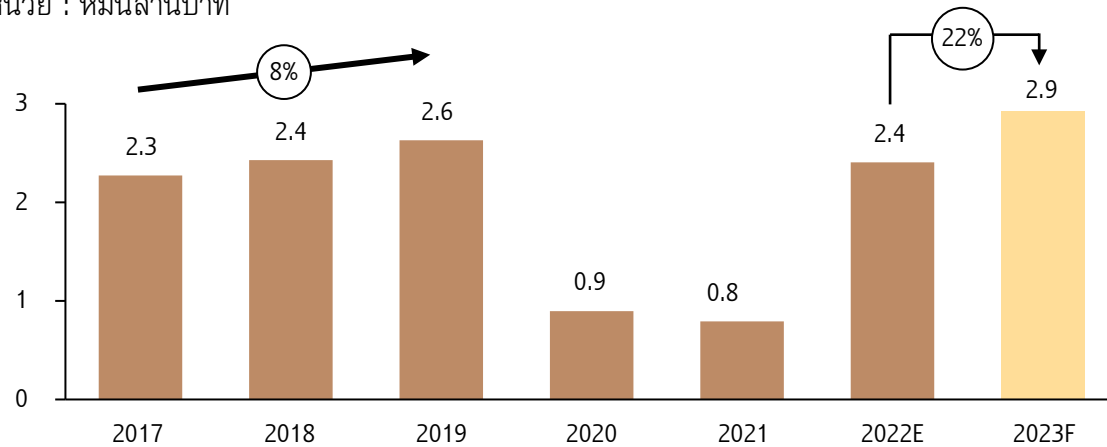
เช่น โรคเบาหวาน โรคมะเร็ง โรคหัวใจ เป็นต้น

ที่มา : การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และ WTCC

ตลาดท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ของไทยในปี 2023 มีแนวโน้มฟื้นตัวกลับมาสูงกว่าช่วงก่อนโควิด-19 และจะมีมูลค่าราว 2.9 หมื่นล้านบาท โดยกลุ่ม CLMV ตะวันออกกลาง และจีนเป็นกลุ่มลูกค้าที่สำคัญทั้งในแง่ปริมาณและศักยภาพการใช้จ่าย

มูลค่าตลาดด้านการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ไทย (เฉพาะค่ารักษาพยาบาล)*

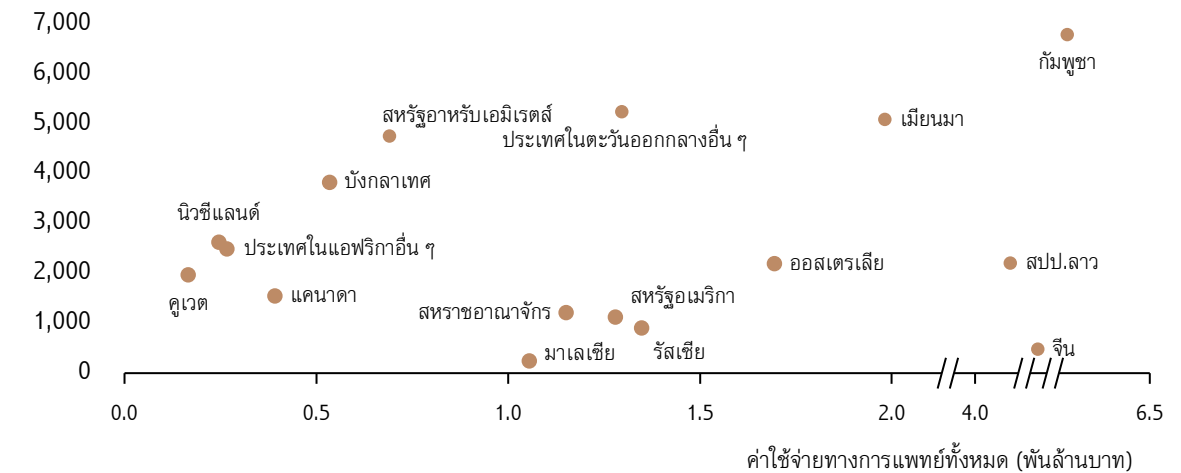
หน่วย : หมื่นล้านบาท

- ในปี 2023 ตลาดการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ของไทยมีแนวโน้มฟื้นตัวกลับมาสูงกว่าปี 2019 และจะมีมูลค่าราว 2.9 หมื่นล้านบาท โดยคาดว่าจะได้รับแรงสนับสนุนเนื่องจากอุปสงค์คงค้างการรักษายาบาลจากที่ติดปัญหาเดินทางในช่วงโควิด-19 ประกอบกับศักยภาพด้านการแพทย์ของไทยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์
- ภาครัฐผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical hub) ปี 2026 ผ่าน 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ ศูนย์กลางบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ (Wellness hub) ศูนย์กลางบริการสุขภาพ (Medical service hub) ศูนย์กลางบริการวิชาการ (Academic hub) และศูนย์กลางยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ (Product hub) พร้อมทั้งให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีผ่านโครงการ BOI นอกจากนี้ในปี 2022 ภาครัฐได้มีการจัดตั้งระเบียบเศรษฐกิจสุขภาพอันดามัน (AWC)** เพื่อพัฒนาให้เป็นพื้นที่ที่มีความเชี่ยวชาญในการรักษาโรคเฉพาะด้าน ซึ่งจะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ของไทย โดยได้เริ่มอนุมัติโครงการศูนย์สุขภาพนานาชาติอันดามัน จ. ภูเก็ตแล้ว รวมถึงการลดค่าธรรมเนียมวีซ่าเพื่อรักษายาบาล ระยะเวลา 1 ปี ซึ่งคาดว่าจะเริ่มใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2023

ประเทศที่มีค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติด้านการแพทย์สูงสุดในไทย ปี 2019

ค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ต่อปริมาณนักท่องเที่ยวต่างชาติในแต่ละชาติทั้งหมด (บาท/คน)

- กัมพูชา สเปน ลาว เมียนมา เป็นกลุ่มลูกค้าที่สำคัญที่สุดของไทยด้วยปริมาณและศักยภาพการใช้จ่ายที่สูง ทั้งนี้ด้วยการเดินทางที่สะดวกและคุณภาพการรักษายาบาลของไทยสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวจากประเทศดังกล่าวเดินทางเข้ามารักษายาบาลในไทย โดยบริการที่ได้รับความนิยม คือ บริการตรวจสุขภาพ
- กลุ่มประเทศตะวันออกกลางเป็นลูกค้าที่มีศักยภาพในการใช้จ่ายสูง เช่น ซาอุดีอาระเบีย กาตาร์ คูเวต สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ซึ่งส่วนมากมักเข้ารับรักษาโรคที่มีความซับซ้อน เช่น โรคมะเร็ง โรคหัวใจ โรคกระดูก
- จีนเป็นอีกหนึ่งกลุ่มลูกค้าที่น่าจับตามองด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาและกำลังซื้อมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมักใช้บริการการแพทย์ด้านบริการรักษาผู้มีบุตรยาก (Fertility treatment) ในสัดส่วนสูงสุด

หมายเหตุ : *คำนวณจากค่ารักษาพยาบาลในโรงพยาบาลเอกชนที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, **Andaman Wellness Corridor (AWC) ตั้งอยู่บนพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ ภูเก็ต กระบี่ พังงา ตรัง ระนอง และสตูล

ที่มา : การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และโรงพยาบาลเอกชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

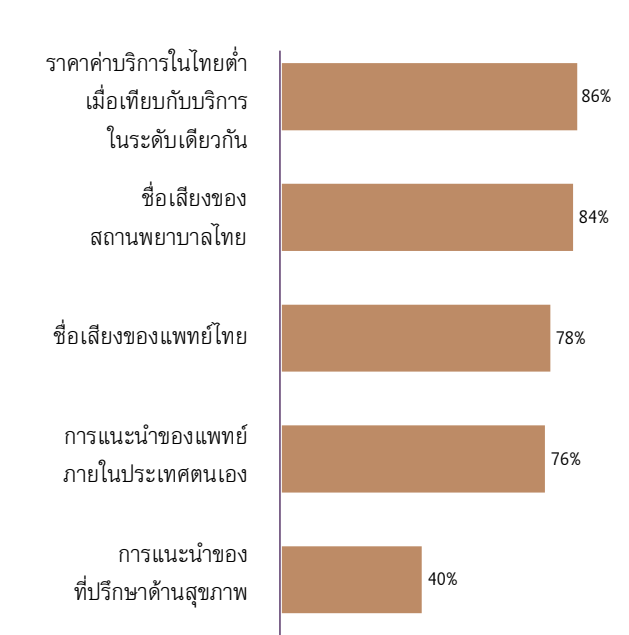
จุดแข็งของไทยในด้านอัตราค่ารักษาพยาบาล คุณภาพของสถานพยาบาลและบุคลากร และการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ยอดนิยม คาดว่า จะยังช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ทั่วโลกเดินทางเข้ามารักษาในไทยอย่างต่อเนื่อง

จุดแข็งของไทยในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ทั่วโลกให้เข้ามารักษา

จุดแข็งของไทยในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์		
	ราคาสมเหตุสมผล	ราคาในการรักษาพยาบาลของไทยเมื่อเทียบกับบริการระดับเดียวกันมีความสมเหตุสมผลและสามารถแข่งขันได้เมื่อเทียบกับคู่แข่งในภูมิภาค
	คุณภาพของสถานพยาบาล	สถานพยาบาลในประเทศไทยมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยได้รับการรับรองมาตรฐาน Joint Commission International (JCI) 59 แห่ง ซึ่งมากที่สุด ในภูมิภาคอาเซียน
	คุณภาพของบุคลากรทางการแพทย์	บุคลากรทางการแพทย์ของไทยมีความเชี่ยวชาญในหลากหลายสาขา ทั้งแพทย์ พยาบาล เภสัชกร นักกายภาพบำบัด รวมถึงพนักงานสนับสนุนด้านการบริการที่มีคุณภาพเป็นเลิศ
	แหล่งท่องเที่ยว ยอดนิยมระดับโลก	การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยอดนิยมระดับโลกดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเลือกเข้ามารักษาพร้อมท่องเที่ยวและพักผ่อนต่อเนื่องในคราวเดียวกัน

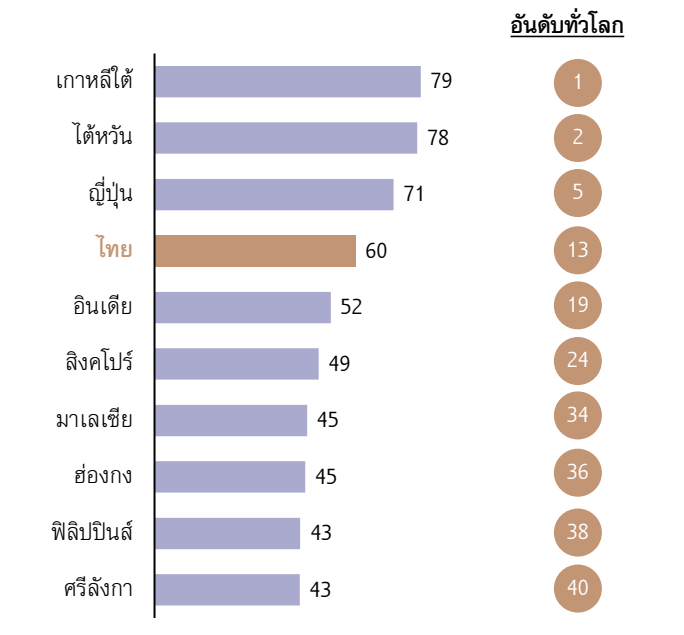
ราคาและคุณภาพการบริการเป็นปัจจัยหลักในการดึงดูดชาวต่างชาติเข้ามาใช้บริการทางการแพทย์ในไทย

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของชาวต่างชาติเข้ามารักษาในไทย*
หน่วย : %

ไทยเป็นหนึ่งในผู้นำด้าน Healthcare ของโลก และเป็นอันดับ 1 ในอาเซียน โดยมีความโดดเด่นในด้านโครงสร้างพื้นฐานและการเข้าถึงยา

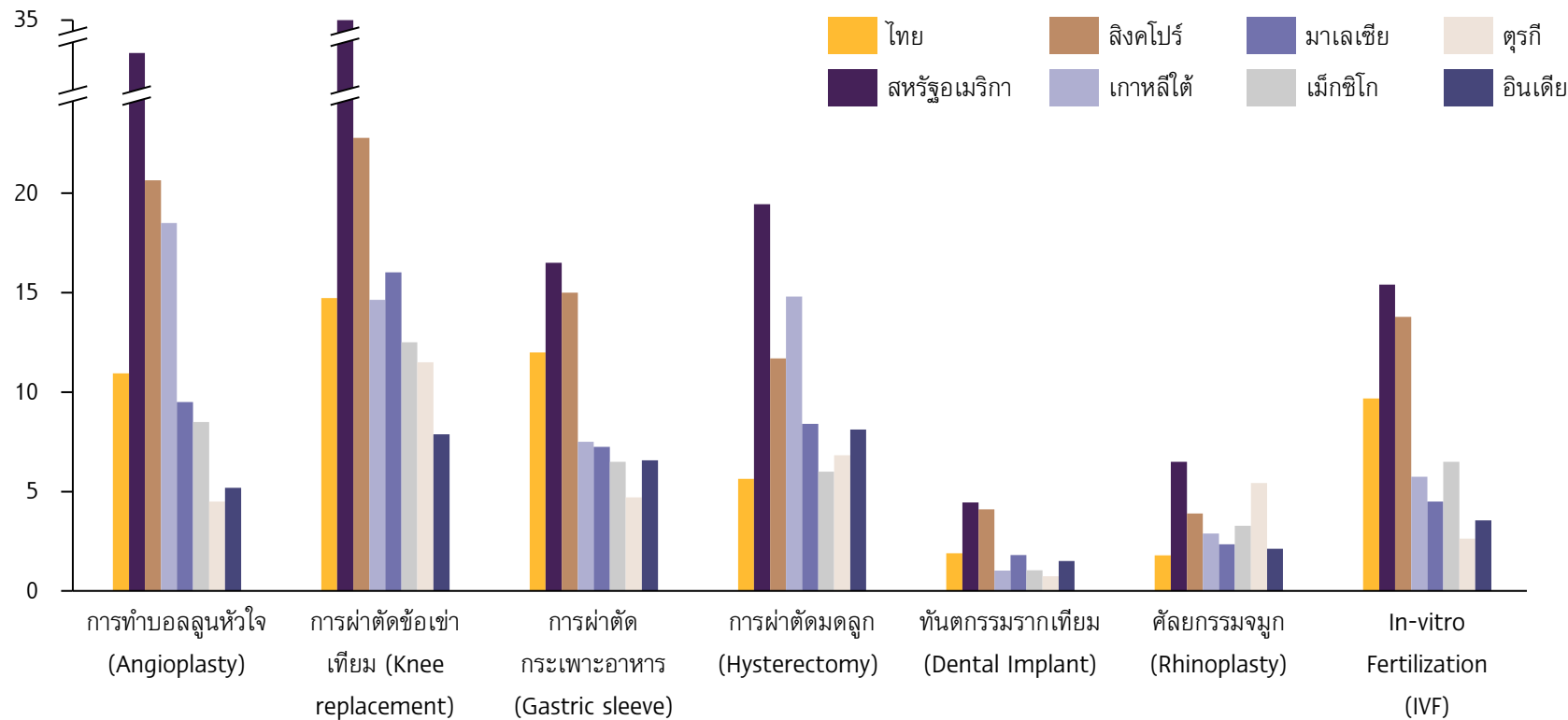
ดัชนีระบบบริการสุขภาพนิตยสาร CEOWORLD ประจำปี 2021
หน่วย : คะแนน

อัตราค่ารักษาพยาบาลของไทยถือว่าอยู่ในระดับที่แข่งขันได้เมื่อเทียบกับการบริการเดียวกันในหลายประเทศ โดยเฉพาะในด้านศัลยกรรมความงามและการผ่าตัดมดลูก อย่างไรก็ตาม อินเดียและมาเลเซียยังเป็นผู้แข่งขันที่สำคัญและน่าจับตามอง

อัตราค่าบริการทางการแพทย์ของประเทศไทยเทียบกับประเทศที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์*

หน่วย : ร้อยดอลลาร์สหรัฐ (USD)

อัตราค่ารักษาพยาบาลในประเทศต่าง ๆ

ราคาการรักษาพยาบาลของไทยสามารถแข่งขันได้ในระดับโลก โดยเฉพาะในด้านการศัลยกรรมความงามและการผ่าตัดมดลูกที่มีราคาต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง

มาเลเซีย อินเดีย ตุรกี เป็นผู้แข่งขันด้านราคาที่สำคัญของไทย จากการร่วมมือของภาคเอกชนทั้งสายการบิน โรงพยาบาล โรงแรม เพื่อจัดส่วนลดโปรโมชั่น และการสนับสนุน Medical tourism จากภาครัฐ ทั้งในด้านเทคโนโลยี ด้านค่าใช้จ่ายและด้านประชาสัมพันธ์

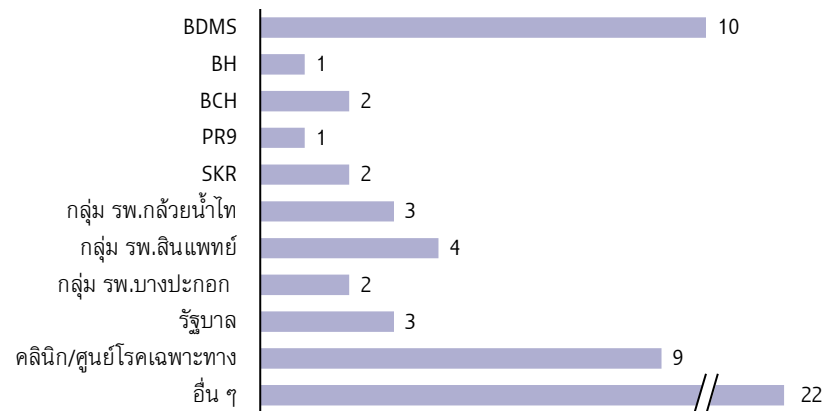
การรักษาพยาบาลในสหรัฐอเมริกามีค่าใช้จ่ายมากที่สุดในทุก ๆ ด้าน เมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งอื่น ๆ เนื่องจากเป็นผู้นำเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ทันสมัยของโลกซึ่งสามารถให้บริการทางการแพทย์ที่มีความยากและซับซ้อนได้

โรงพยาบาลเอกชนไทยมีศักยภาพและความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ที่ค่อนข้างดีมากแล้ว อีกทั้งผู้ประกอบการยังเล็งเห็นโอกาสและเร่งขยายการให้บริการเพื่อเจาะตลาด Medical tourism เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

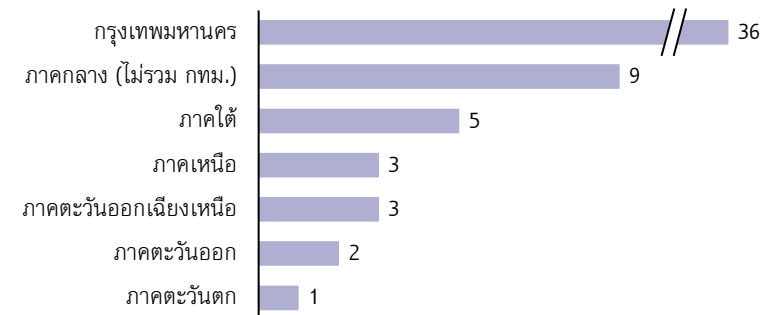
โรงพยาบาลที่ได้รับมาตรฐาน JCI* จำแนกตามกลุ่มเครือข่าย

หน่วย : แห่ง

โรงพยาบาลที่ได้รับมาตรฐาน JCI* จำแนกตามกลุ่มเครือข่าย

หน่วย : แห่ง

แนวทางการขยายธุรกิจของโรงพยาบาลเพื่อรองรับตลาด Medical tourism

การพัฒนาโรงพยาบาลสู่การเป็นศูนย์แพทย์เฉพาะทาง

เพื่อรองรับและดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ที่มีความต้องการรักษาพยาบาลในโรคที่เฉพาะเจาะจงและต้องการความเชี่ยวชาญในการรักษา ตัวอย่างเช่น เครือ BH ได้มีการสร้างศูนย์ Breast center เพื่อยกระดับโรงพยาบาลสู่การเป็นศูนย์ความเป็นเลิศในการดูแลรักษาด้านเต้านมอย่างครบวงจรในทั้งเพศชายและเพศหญิง

การขยายความร่วมมือกับพันธมิตรทางธุรกิจ

เป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่สำคัญของโรงพยาบาลเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ โดยเครือ BDMS ได้สร้างความร่วมมือกับบริษัทประกันภัย Ping An Group ซึ่งเป็นบริษัทรายใหญ่ของจีน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ หรือการร่วมมือระหว่าง BDMS Wellness Clinic กับ กลุ่มโรงแรม Minor ในการจัดตั้งศูนย์ดูแลสุขภาพในโรงแรม เช่น BDMS Wellness Clinic Retreat ที่โรงแรม Anantara Riverside Bangkok Resort

การสร้างศูนย์การแพทย์และสุขภาพครบวงจร (Medical and wellness center)

เพื่อสร้างระบบนิเวศการรักษายาบาลที่ครบครันและเอื้อต่อการฟื้นฟูสุขภาพหลังจากการรักษาพยาบาลอย่างไร้รอยต่อ เช่น โครงการ Rak Xa ของเครือ BH, โครงการ BDMS Silver Wellness ของเครือ BDMS เป็นต้น

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการทำธุรกิจ

เช่น ระบบการดูแลสุขภาพดิจิทัล BDMS Health Ecosystem ซึ่งมีการใช้ Tele-medicine, Tele-translator มาเพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร รวมถึงลดข้อจำกัดเรื่องการเดินทางของนักท่องเที่ยวต่างชาติ, ศูนย์สุขภาพ VitalLife ของเครือ BH ที่มีการใช้เทคโนโลยี Precision Medicine เพื่อเพิ่มศักยภาพทางการรักษา

หมายเหตุ : *มาตรฐาน JCI คือ มาตรฐานเพื่อรับรองสถานพยาบาลที่มีคุณภาพระดับสากล มีความปลอดภัยในการดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วยสูง ภายใต้การกำกับดูแลขององค์ไม่แสวงหาผลกำไร Joint Commission International

ที่มา : การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลของ Joint commission international, BDMS, BH และสำนักข่าวต่าง ๆ

อย่างไรก็ดี การเร่งพัฒนาระบบสาธารณสุขในหลายประเทศทั่วโลก การขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์กับความเสี่ยงในการเกิดภาวะสมองไหล และการปรับตัวต่อ Technology disruption ยังเป็นความท้าทายที่สำคัญของไทยในการก้าวเป็น Global medical tourism hub

ความท้าทาย
ของไทย
สู่การเป็น
Global medical
tourism hub

1

หลายประเทศทั่วโลกต่างเร่งพัฒนาระบบสาธารณสุขของตนพร้อมทั้งผลักดันให้กลายเป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์

2

การขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์และบริการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ รวมถึงความเสี่ยงในการเกิดภาวะสมองไหล (Brain drain) จากแนวโน้มการย้ายออกจากระบบสาธารณสุขของรัฐ

3

กระแส Technology disruption ที่มีผลให้ภาคธุรกิจต้องปรับตัวเพื่อยกระดับความก้าวหน้าทางการรักษาควบคู่ไปกับพัฒนาการให้บริการเพื่อเพิ่มการเข้าถึงและสร้างความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ

1 หลายประเทศทั่วโลกต่างเร่งพัฒนาระบบสาธารณสุขของตน พร้อมทั้งผลักดันให้กลายเป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ ซึ่งจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีทางเลือกมากขึ้นและอาจเลือกรักษาพยาบาลในประเทศตนเองหรือใกล้เคียงแทน และสร้างความเสี่ยงต่อไทย

คู่แข่งด้านการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ที่น่าจับตามองในภูมิภาคเอเชีย

ตุรกี

ตุรกีมีนโยบายผลักดันให้ประเทศเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์อย่างจริงจัง โดยภาครัฐสนับสนุนภาคธุรกิจผ่านนโยบายด้านภาษี พร้อมทั้งสนับสนุนนักท่องเที่ยวผ่านมาตรการต่าง ๆ เช่น ส่วนลดจากสายการบิน 50% เป็นต้น

กาตาร์

ในปี 2018 มีการเปิดโรงพยาบาลเด็กและสตรี Sidra Medicine เพื่อเป็นศูนย์การแพทย์ทางวิชาการชั้นนำระดับภูมิภาคที่ให้บริการดูแลสุขภาพมาตรฐานสูงสุดในระดับสากล

สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์

จัดตั้ง Dubai Healthcare City (DHCC) ซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อดึงดูดโรงพยาบาลและศูนย์การแพทย์ต่าง ๆ ให้เข้ามาดำเนินกิจการ

จีน

จีนได้จัดตั้ง Hainan Boao Lecheng International Medical Tourism Pilot Zone เพื่อผลักดันให้จีนเป็นผู้นำทางการแพทย์ เทคโนโลยี และเวชภัณฑ์ระดับนานาชาติ

มาเลเซีย

เครือข่ายโรงพยาบาล IHH ภายใต้กองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติ Khazanah Nasional ขยายการลงทุนผ่านการเข้าซื้อเครือโรงพยาบาลขนาดใหญ่ในต่างประเทศหลายแห่ง เช่น ตุรกี อินเดีย สิงคโปร์ ฮองกง เป็นต้น

สิงคโปร์

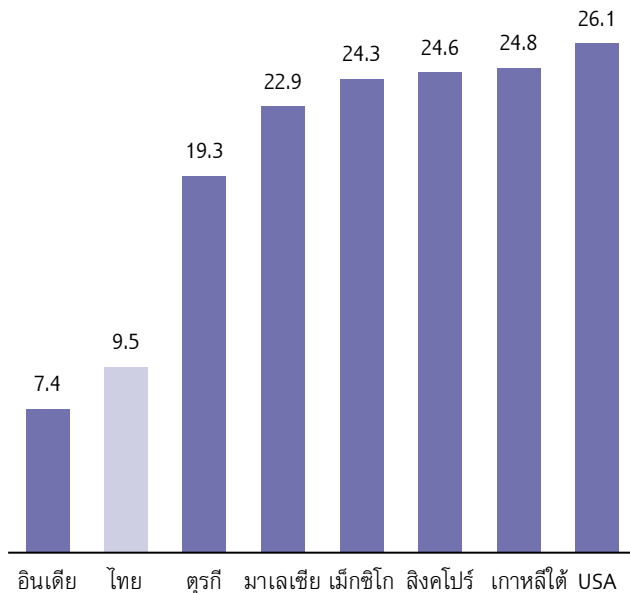
ระหว่างปี 2017-2027 รัฐบาลสิงคโปร์มีนโยบายส่งเสริมการแพทย์จีโนมิกส์และการแพทย์แม่นยำ โดยจัดตั้งองค์กร PRECISE เพื่อผลักดันให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางจีโนมิกส์ของเอเชีย

2 การขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์และบริการสนับสนุนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ รวมถึง ความเสี่ยงในการเกิดภาวะสมองไหล (Brain drain) จากที่บุคลากรทางการแพทย์มีแนวโน้มย้ายออกจาก ระบบสาธารณสุขของรัฐ เป็นปัจจัยที่ต้องเร่งพัฒนา

ปริมาณบุคลากรทางการแพทย์ของไทยในระบบสาธารณสุขอยู่ในสัดส่วนที่ไม่สูงนักเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งชั้นนำ

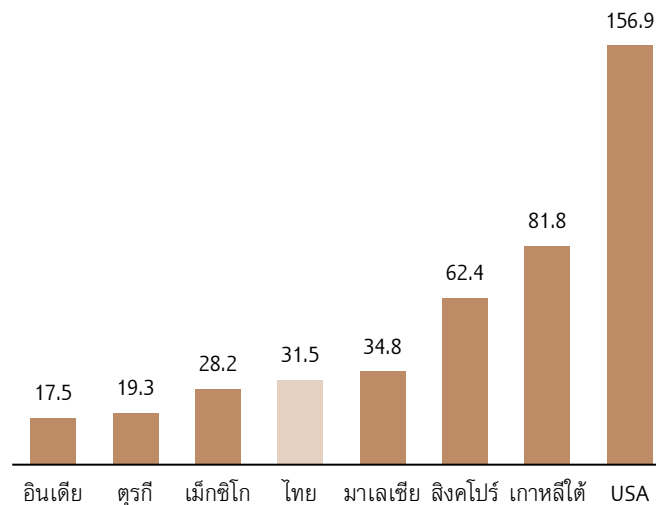
อัตราส่วนจำนวนแพทย์ต่อประชากรของแต่ละประเทศ*

หน่วย : จำนวนแพทย์ต่อประชากร 10,000 คน

อัตราส่วนจำนวนพยาบาลต่อประชากรของแต่ละประเทศ*

หน่วย : จำนวนพยาบาลต่อประชากร 10,000 คน

- บุคลากรทางการแพทย์และที่เกี่ยวข้องของไทย เช่น แพทย์ พยาบาล และล้าม ในระบบสาธารณสุขยังอยู่ในสัดส่วนที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งชั้นนำ อีกทั้ง จำนวนแพทย์และพยาบาลยังกระจุกตัวอยู่ใน กรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมาก (คิดเป็นมากกว่า 20% จากทั้งประเทศ)
- ความเสี่ยงต่อความมั่นคงด้านสาธารณสุขในภาพรวมทั้งประเทศจาก ปัญหาภาวะสมองไหล (Brain drain) ออกจากระบบสาธารณสุขของภาครัฐ เนื่องจากปัจจัยในหลายด้าน เช่น สภาพแวดล้อมการทำงาน ค่าตอบแทนทุนการศึกษาที่จำกัด ซึ่งส่งผลให้แพทย์ผู้เชี่ยวชาญ มีแนวโน้มย้ายออกจากระบบสาธารณสุขของรัฐเข้าสู่ภาคเอกชนมากขึ้น ซึ่งในทางหนึ่งแม้จะช่วยให้บุคลากรในการรองรับการท่องเที่ยวเชิง การแพทย์เพียงพอ แต่อีกทางหนึ่งจะสร้างภาระต่อประชาชนส่วนใหญ่ ในประเทศที่ใช้บริการระบบสาธารณสุขภาครัฐ

3 กระแส Technology disruption ในด้านการแพทย์เร่งให้ภาคธุรกิจต้องปรับตัว เพื่อยกระดับความก้าวหน้าทางการรักษาควบคู่ไปกับการยกระดับการให้บริการเพื่อเพิ่มการเข้าถึงและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ

ตัวอย่าง HealthTech ช่วยเพิ่มความก้าวหน้าทางการรักษา

AI in Healthcare

การใช้ AI ในการช่วยวินิจฉัยโรคจากทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ป่วยหรือการอ่านผล X-Ray, การใช้ Predictive analysis ในการช่วยพิจารณาและประเมินแนวทางการรักษา

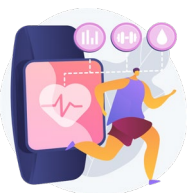
Robotic surgery

การใช้หุ่นยนต์ช่วยผ่าตัดจะเพิ่มความแม่นยำและความยืดหยุ่นในการผ่าตัดที่เหนือกว่าการผ่าตัดในรูปแบบปกติ อีกทั้ง ในอนาคตยังจะสามารถทำการผ่าตัดในระยะไกลได้อีกด้วย

Precision medicine

การใช้การแพทย์แม่นยำ (Precision medicine) เป็นแนวทางการรักษาแบบจำเพาะที่อาศัยข้อมูลยีนและไลฟ์สไตล์ของแต่ละบุคคลมาใช้ในการเลือกรูปแบบการรักษา ยารักษา และวิธีการป้องกันโรค

Internet of medical things

อุปกรณ์ทันสมัยต่าง ๆ จะช่วยเก็บข้อมูลผู้ใช้บริการนอกเหนือจากที่สถานพยาบาล เช่น การใช้ Wearable ในการเก็บข้อมูลอัตราเต้นหัวใจ ความดันเลือด ระดับออกซิเจน และเครื่อง U-Scan ในการตรวจปัสสาวะ

ตัวอย่าง HealthTech ช่วยยกระดับการให้บริการ

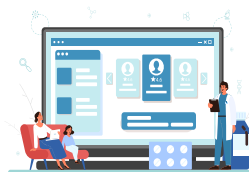
Electronic health record

ระบบข้อมูลสุขภาพผู้ป่วยแบบดิจิทัล (EHR) จะช่วยให้การเข้าถึงข้อมูลผู้ป่วยเป็นระบบและสะดวกขึ้น อีกทั้ง หากนำมาใช้ร่วมกับ Blockchain จะช่วยเพื่อความปลอดภัยและโปร่งใสมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ระบบ EHR จะช่วยให้การไปรักษาในต่างประเทศทั่วโลกมีความสะดวกมากขึ้น

Tele-medicine

การใช้ Tele-medicine หรือการแพทย์ทางไกลจะช่วยตอบสนองพฤติกรรมผู้ป่วยที่ต้องการรับบริการในทุกพื้นที่และทุกช่วงเวลา และไม่ว่าจะเป็นการรักษาทางร่างกายหรือทางจิตใจ อีกทั้ง จะช่วยเจาะตลาดการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในหลายประเทศทั่วโลกได้

Appointment platform

แพลตฟอร์มนัดรักษาออนไลน์จะทำให้การเข้ารับรักษาในโรงพยาบาลทั่วโลกสะดวกยิ่งขึ้น โดยแพลตฟอร์มช่วยให้ข้อมูลการรักษา ข้อมูลแพทย์ในหลายโรงพยาบาลและหลายพื้นที่ พร้อมทั้งบริการนัดออนไลน์ ดังเช่น My health Africa ในแอฟริกา, GoMedii ในอินเดีย, หรือ Health up ของเครือโรงพยาบาลพญาไท-เปาโล

E-Prescription

ใบสั่งยาอิเล็กทรอนิกส์ จะช่วยให้สามารถเข้าถึงยาที่ต้องการ/ยาที่ต้องการใบสั่งยาได้สะดวกยิ่งขึ้นจากการรับยาผ่านเครือข่ายร้านขายยาที่รองรับระบบใบสั่งยาอิเล็กทรอนิกส์ ดังเช่น ARINCARE ของไทยที่เริ่มให้บริการแล้ว

นัยธุรกิจ : 4 กลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการไทยสามารถก้าวเป็นผู้นำตลาด Medical tourism ได้แก่ การสร้าง Branding การสร้างพันธมิตรทางธุรกิจกับภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง การยกระดับคุณภาพการให้บริการ และการนำ Digital healthcare มาประยุกต์ใช้

การสร้างและผลักดัน Branding การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ของไทยให้เป็นที่ยอมรับในตลาดโลก

โดยนอกจากจุดเด่นในด้านราคาและคุณภาพการให้บริการแล้ว การสร้าง Branding ด้านความเชี่ยวชาญในการรักษาเฉพาะด้าน (Specialization) เช่น การผ่าตัดแปลงเพศ บริการรักษาผู้มีบุตรยาก จะสามารถสร้างความแตกต่างจากประเทศคู่แข่งในภูมิภาค ดังเช่น เกาหลีใต้ที่เป็นผู้นำด้านการศัลยกรรมความงามระดับโลก หรือ ตุรกีที่ได้รับการยอมรับด้านการปลูกผม เป็นต้น โดยอาจร่วมมือกับภาครัฐในการช่วยผลักดันพร้อมทั้งนำ Soft power ผ่านทางภาพยนตร์ ซีรีส์ อาหาร ศิลปะ แฟชั่นและกีฬา เข้ามาใช้ในการช่วยส่งเสริมดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต่างชาติอยากมาไทยและใช้บริการต่าง ๆ

การสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ (Partnership) โดยเฉพาะการเสนอแพ็คเกจอย่างครบวงจรทั้งการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ซึ่งช่วยดูแลและประสานงานให้นักท่องเที่ยวตั้งแต่การให้ข้อมูลข่าวสาร การเดินทางเข้าประเทศ การเข้ารับการรักษาและฟื้นฟู การท่องเที่ยวในประเทศ จนถึงการเดินทางกลับประเทศ โดยภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งโรงพยาบาล สายการบิน โรงแรม รีสอร์ท สปา ศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ บริษัททัวร์ สามารถร่วมมือกันโดยจัดเป็นแพ็คเกจท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทั้งบริการการแพทย์ บริการสุขภาพ และการท่องเที่ยวไปด้วยกัน ซึ่งนอกจากจะช่วยอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวแล้ว ยังสามารถจัดโปรโมชั่นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อีกด้วย ยิ่งกว่านั้น ภาคเอกชนอาจร่วมมือกันทำการตลาดเชิงรุกเพื่อขยายฐานลูกค้าไปยังประเทศใหม่ ๆ โดยเฉพาะภายในอาเซียนและเอเชียใต้ เพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยงในการพึ่งพาลูกค้ากลุ่มใดมากเกินไปและสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ นอกจากนี้ ภาคธุรกิจอาจขอสนับสนุนจากภาครัฐในการผ่อนปรนขั้นตอนและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการขอวีซ่าให้นักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์

การยกระดับคุณภาพการให้บริการ และความก้าวหน้าทางการรักษาเพื่อส่งเสริมการเป็นศูนย์การแพทย์ชั้นนำและแข่งขันกับคู่แข่งระดับโลกได้

โดยอาจสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาครัฐ ในการพัฒนาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีการรักษา การพัฒนานโยบายและกฎระเบียบที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการวิจัยพัฒนาและการสร้างบุคลากรทางการแพทย์และบุคลากรสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพและเพียงพอในอนาคต อีกทั้ง อาจพิจารณาให้สิทธิประโยชน์ดึงดูดบุคลากรต่างชาติเข้ามาทำงานในสาขาที่ขาดแคลน ยิ่งไปกว่านั้น อาจร่วมมือกันผลักดันให้เกิดความร่วมมือภาครัฐ-ภาครัฐ (G2G) ในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับประเทศชั้นนำด้านการแพทย์ ดังเช่น เกาหลีใต้ร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาบริษัทยาในการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีและส่งต่อผู้ป่วย หรือ อินโดนีเซียได้ร่วมมือกับสถาบันการแพทย์ Mayo Clinic ในสหรัฐอเมริกาเพื่อจัดตั้งโรงพยาบาลในอินโดนีเซีย เป็นต้น

การนำ HealthTech มาปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกับขีดความสามารถในการให้บริการ พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ

เช่น การใช้ Artificial Intelligence (AI) มาช่วยในการวินิจฉัยโรค, การใช้ Robotic surgery มาเพิ่มความแม่นยำในการผ่าตัดที่มีความซับซ้อน, ระบบข้อมูลสุขภาพผู้ป่วยแบบดิจิทัล (EHR) เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลในแต่ละโรงพยาบาลทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ, การใช้ Tele-medicine และ Tele-translator เพื่อเป็นแพลตฟอร์มสำหรับติดต่อตลอด 24 ชม. และลดข้อจำกัดในการเดินทางของนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ที่กระจายตัวอยู่ทั่วโลก เป็นต้น

SCBEIC | ECONOMIC INTELLIGENCE CENTER

■ WEBSITE

www.scbeic.com

up-to-date with email notification

■ LINE OFFICIAL ACCOUNT

Find us at : **@scbeic**

■ CONTACT US

E-mail: **eic@scb.co.th**

INSIGHTFUL ECONOMIC AND BUSINESS
INTELLIGENCE FOR EFFECTIVE DECISION MAKING

SCB | EIC